

Antoni Gaudí i Cornet (Reus 1852-Barcelona 1926) efectuà una arquitectura de gran imaginació, amb personalitat pròpia que tan físicament com conceptualment queda fora dels esquemes tradicionals de l'arquitectura que es desenvolupa a Catalunya i a altres indrets, arquitectura basada en la pròpia naturalesa, en l'observació directa del paisatge català, de les formes imaginatives que presenten els arbres i les plantes, els homes, els animals i el propi clima mediterrani de colors vius i potents.

Aquesta observació directa de la natura en formes pròpies en totes les seves vessants, provoquen a Gaudí una gran i variada producció de formes que ell aplica a la seva arquitectura. Cada peça arquitectònica creada per Gaudí inspira als seus contemporanis una gran diversitat d'interpretacions.

La seva arquitectura conjuga a la perfecció tant la forma com els aspectes relacionats amb l'espai, la llum i el color; es pot afirmar que l'arquitectura de Gaudí té una lectura viva de colors naturals d'influència mediterrània en front de l'arquitectura eclèctica que es realitza fins a l'època considerada com a Modernista.

Gaudí practica una arquitectura de genials solucions tan artístiques com tècniques, d'una desbordant imaginació.

La disposició de columnes inclinades en bona part de les seves obres, no és un fet exclusivament capritxós (que també ho és), sinó el resultat d'una anàlisi tècnica i d'un procés d'investigació pràctica, gràcies a aquest procés d'estudi i d'investigació pràctica efectuant les maquetes de forma simultània a l'obra real, avui és possible continuar el temple de la Sagrada Família, amb rigorosa fidelitat als esquemes gaudinians.

Gaudí aporta una gran cultura en l'aspecte tècnic i visual i que impregna a les seves obres, home coneixedor dels oficis que intervenen a l'obra. Totes i cadascuna de les seves creacions aporten unes solucions artesanals enginyoses i de gran bellesa, tots els detalls són estudiats amb gran perfecció i executats amb els mitjans artesanals propis de l'època.

Arquitectura Gaudiniana, estètica i ètica

Josep M. Gomis Torres

Arquitecte. Membre dels Amics

de Gaudí de Reus

És necessari constatar que aquesta imaginació desbordant que posseïx Gaudí i que es concreta amb la seva arquitectura, és possible gràcies als seus clients que, en bona part, són la burgesia culta de l'època i l'església.

Donada la complexitat de totes i cadascuna de les seves obres ens limitarem a dos aspectes importants que per la seva singularitat destacarem:

- La seva anticipació a la corrent modernista tan europea com catalana
- La rigorositat tècnica emprada en els seus dissenys, sobradament demostrada i comprovada, en la utilització dels mitjans informàtics actuals.

És evident també que l'obra d'Antoni Gaudí té connotacions amb altres corrents artístics com són el surrealisme, el cubisme, l'expressionisme i altres "ismes" del segle XX.

Antoni Gaudí començà a treballar entre el 1877 i el 1882 col·laborant amb el mestre d'obres Josep Fontseré al Parc de la Ciutadella.

Entre el 1883 i el 1887 Gaudí realitza tres obres que considerem de gran importància, efectuades als inicis de la seva trajectòria professional.

La casa Vicens al carrer de les Carolines, i els pavellons de la finca Güell a l'avinguda de Pedralbes a Barcelona i "el Capricho" a Comillas (Santander), són tres obres que a judici del professor Carlos Flores es poden inscriure dins del moviment Modernista i que Antoni Gaudí s'anticipa amb quinze anys a l'esmentat corrent que s'inicia als voltants de l'any 1900, podem pertant, considerar-lo un precursor del Modernisme.

El Modernisme català qualla gràcies a què la classe mitjana alta i la burgesia emergent emprèn una forta embranzida econòmica i social a finals del segle XIX i començaments del XX, aquest moviment renovador i avantguardista aconsegueix superar l'arquitectura eclèctica imperant; irradia a Catalunya des de Barcelona i a Europa des de París, Viena, Brussel·les, es manifesta en molts vessants estètics de les arts, la música, la literatura, la pintura etc.

Aquest nou estil és de gran arrelament popular i social i en relació a l'arquitectura té com a trets fonamentals els corrents europeus de l'Art Nouveau, utilitzant formes ondulants amb motius florals inspirades en la natura i els simbolismes, es recuperen els trets autòctons del gòtic i del barroc encara que les manifestacions modernistes tenen caràcter i segell

propi de gran expressivitat plàstica, influències mudèjars (arabitzants) en la disposició de la ceràmica, s'utilitzen els materials tradicionals del país com el maó, la pedra, la ceràmica en general i els materials nous de començament del segle XX com el ferro i el vidre.

El Modernisme és un estil d'una gran imaginació i creativitat bàsicament en la forma. Es recupera la mà d'obra i la totalitat dels oficis. Les obres modernistes traspuen color en front de l'eclecticisme entès més en blanc i negre. La presència d'estilització geomètrica amb la utilització d'elements i símbols arquitectònics donarà pas posteriorment al Noucentisme.

Si analitzem les tres obres de Gaudí: casa Vicens, pavellons de la finca Güell i el Capricho de Comillas en els seus components estètics i materials emprats, no existeix cap mena de dubte que Gaudí s'anticipa al Modernisme en quinze anys.

El corrent modernista en el camp de l'arquitectura, té el seu màxim exponent en Lluís Domènech i Montaner. Antoni Gaudí per una part s'anticipa al modernisme i per l'altra evoluciona amb un estil propi i característic, és per això que molts autors i estudiosos del mestre, entre ells el Dr. Joan Bassegoda tenen el criteri que es tracta d'un fenomen aïllat, amb un esperit d'innata observació de la natura i d'una creativitat constant i permanent tant en les formes com en els materials i el color, impregnant la seva obra d'una gran espiritualitat.

L'altre aspecte de l'obra de Gaudí és la seva rigorositat tècnica, la forma de l'edifici i els seus dissenys donen solució als aspectes tan estructurals i constructius de gran imaginació, com a la forma resultant, els colors emprats i la textura dels materials.

Aquestes solucions imaginatives i singulars són una constant en l'arquitectura d'Antoni Gaudí. Utilitza un sistema experimental i artesanal mitjançant cordes que, fixades les bases, se suspenen de pesos proporcionals als reals de forma invertida i que li donen la direccionalitat i la forma de l'estructura a emprar. Aquest mètode anomenat empíric és aplicat a l'estructura de la Sagrada Família,

Cripta de la Colònia Güell i en d'altres obres. Li dona la forma de les columnes els sostres així com la geometria de les obertures que ell efectua.

Aquest mètode artesanal utilitzant polígons funiculars, li serveix per determinar la forma de l'estructura a base de superfícies reglades, arcades catenàries i formes parabòliques sense emprar càlculs matemàtics.

Els sistemes matemàtics i informàtics utilitzats modernament, han permès efectuar les comprovacions adequades, determinant la fiabilitat del disseny a les formes utilitzades mitjançant les quals Gaudí obté formes arquitectòniques d'una gran bellesa, tal com són els arcs en forma de paràbola, volums tan interns com externs en forma de paraboloides hiperbòlics, columnes i formes espaials que en cada secció o en cada pla seccional, donen resposta a les càrregues experimentades pel mètode empíric utilitzat.

La utilització d'aquest sistema empíric referent al moment en què Gaudí l'utilitza, és d'una genialitat pròpia d'un mestre que domina l'ofici i que experimenta les seves solucions arquitectòniques. Els mètodes moderns utilitzats corroboren la fiabilitat dels resultats que obté Antoni Gaudí.

La forma i color de les seves obres i materials emprats són el fruit de l'experimentació i de l'aplicació genial i imaginativa d'aquests sistemes manuals i artesanals propis de l'època en què els oficis es caracteritzaven per una gran professionalitat i dedicació.

És un fet palès que avui l'arquitectura d'Antoni Gaudí té un reconeixement mundial tant en l'aspecte formal i de composició de la mateixa com de l'aspecte estructural per la singularitat de disseny i mètodes emprats conjugant a la perfecció l'art i la ciència.

Acabem aquestes consideracions en vers l'obra d'Antoni Gaudí pel que fa als aspectes arquitectònics i mètodes utilitzats constatant la mancança d'obra seva a la ciutat de Reus, éssent possible que avui es pugui reproduir alguna part de la seva obra encara que sigui de forma testimonial en reconeixement de la ciutat a un geni irrepetible.

Cronologia de les obres més significatives d'Antoni Gaudí

- 1877- 1882: Col·labora amb Josep Fontseré al conjunt parc de la Ciutadella (porta d'accés, cascada, etc.).
 - 1878: Fanals de la Plaça Reial.
 - (1878 – 1882): Projecte Cooperativa Tèxtil Obrera Mataronense. (Mataró).
 - * (1883 – 1888): Casa Vicens (c/ Carolines, núm. 18).
 - * (1884 – 1887): Pavellons finca Güell (Av. Pedralbes, núm. 7).
 - (1886 – 1888): Palau Güell (Nou de la Rambla, núm. 3-5).
 - (1898 – 1908 – 1917): Cripta de l'església de la Colònia Güell (Ctra. de Sant Boi a Sant Vicens dels Horts, Santa Coloma de Cervelló).
 - (1888 – 1889): Col·legi de les Teresianes (c/ Ganduxer, núm. 81).
 - (1898 – 1899): Casa Calvet (c/ Casp).
 - (1900 -1909): Torre de Bellesguard (c/ Bellesguard, núm. 16-20).
 - (1900 – 1904): Parc Güell (Ctra. del Carmel, s/n).
 - (1904 – 1906): Casa Batlló (Passeig de Gràcia, núm. 43).
 - (1906 – 1912): Casa Milà "La Pedrera" (Passeig de Gràcia).
 - (1883 – 1926): Temple de la Sagrada Família.
- Obres fora de Catalunya**
- (1887 – 1893): Palau Episcopal a Astorga (Lleó).
 - * (1883 – 1885): "El Capricho" a Comillas (Santander).
 - (1891 – 1892): Casa de "Los Botines" (Lleó).
 - (*) Obres significatives amb contingut modernista.